List 27. **NOVICE** Tečaj XXI.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 8. julija 1863.

NOVICE
prečastitim svojim prijatlom
5. julija 1863.

Ko smo 5. julija 1843 zagledale beli dan v silnem strahu, kako neki se nam bo drobni stvarci godilo, kadar pojdemo po svetu, pač se nismo nadjale, da bodemo kadaj vredne tolike častí, kakoršna se nam je skazala 5. dne t. m.

Bil nam je to véliki dan, sveti dan!

V spomin dvajsetletnice naše slavili ste nam vrednika našega tako, da so nam solze veselja očí zalivale in se nam je srce v neznani milini topilo, ko smo v duhu bile v čitavnici ljubljanski v nedeljo zvečer, pa smo vidile zbranih toliko domoljubov in domorodkinj ne samo iz bele Ljubljane, temuč tudi iz mnozih drugih krajev slovenske domovine naše, — ko smo vidile dragoceni dar, ki mu ima zastava biti žive ljubezni njegovega naroda, — ko smo slišale presrčne govore, s kterimi se je spominjalo delavnosti njegove, in smo čule sladke pesmi, s kterimi se je obhajala národna slovesnost, in še dalje ko smo slišale preljubeznjive pozdrave, ki so mu došli v spomin tega dneva iz Prage od prvakov naših Palackega in Riegerja, iz Zagreba od slavnega odbora za svečanost Cirilovo in Metodovo, od rojakov naših iz Dunaja, od slavnih čitavnic iz Celja, Trsta in Gorice, — ko smo v zboru čule očitno čitati mili spominek, ki ga je s tako presrčno besedo postavil zagrebški „Pozor“ našemu vredniku, in smo zvedile še o mnogih drugih pozdravih, ki jih je pismeno prejel in da mu je ravno ta dan poslala občina Radoslavska iz Štajarskega diplom častnega srenjčana.

Radost popisati, ki smo jo čutile ta večer, preuboga je naša beseda; al ne bil bi tudi tak popis spodoben v tem trenutku, v kterem hvaležnost naša nadvladuje vse druge občutke.

Hvala, presrčna hvala vsem Vam prijatlom in prijatlicam našim, bližnjim in daljnim: to je edina beseda, ki jo moremo izustiti danes. Ako pa se spolnuje, kar smo pohlevne pele leta 1845:

Nepomenljivo leží nevažna pèška na grivi,
Nekem otroku iz rok padla nevedoma je;
Kliti začne, — naraste drevó, se kroži, se širi,
Krona mu prostrè se v zrak, — jablan na grivi stojí!

Je to Tvoja zasluga, narod mili! Bog Te živi!

Gospodarske stvari.

Poglavitne bolezni sadnega drevja.

Iz Franc Jost-ove sadjoreje.

(Dalje.)

5. Drevesna sušica.

Ta bolezen se na drevji po suhih vršičih in suhih vejah razodeva; največkrat se nahaja na starih drevesih. Te bolezni je navadno kriva slaba pa topla zemlja, kjer drevesa rastejo, ali pa jako pokvarjene korenine, ktera se pa po pomlajenji drevesa za nekoliko časa odvrne.

Če je drevo še mlado, se mu dostikrat pomaga, če se mu veje precej skrajšajo, ali če se na kak bolji kraj presadí, ali pa če se mu zemlja nekoliko zboljša. — To pomaga pa le takrat, kadar ni bolezen še do vrha prikipela.

6. Drevesna uduha v soku.

Ta bolezen se prične, kadar drevo soka pristojno ne posrka, da se ga na kakem kraji preveč nabere, kjer zastaja in se sčasoma popolnoma spači in tako spridi, da jame drevo hirati.

Najbolj zdrave in najurniše rasteče drevesa so tej napaki podvržene, kar se iz tega spozná, če na drevesu le veje in mladike hobotajo in kar borne fige ne donašajo. Kriva te bolezni je največkrat vlažna zemlja in zamolkel kraj, prehudo gnojenje in napečno obrezovanje pri cepljenji mladih dreves. Le mladim presajenim se zná tako-le pomagati: Če je te bolezni vlažnost kriva,

odpelji jo od drevesa po podzemeljskih cevih (drenaži), ali pa presadi drevo v bolj suhljato zemljo. Ako pa bolezen iz vlažnosti ne izvira, pušaj mu, odkoplji mu nekoliko prsti od korenin, da mu ne bo sok presilno dotekal.

7. Zlatenica.

Zlatenica se drevesa takrat prime, kadar je preveč v suhi in pusti zemlji, in se pozná, ker drevo dobiva že poleti rumeno perje, raste klavrno, in sadje, če z njega ne pocepa, je drobno, pusto in neokusno. Drevo pa dobiva zlatenico tudi, če preveč v senci stojí. Če hočeš zlatenico drevesu odpraviti, zalivaj ga vrlo in gnoji mu dobro in nasuj mu okrog debla dobre ter rodovitne prstí.

8. Smolika.

Ta napaka je pri sadnem drevji dostikrat nasledek prežive ali spešne rastí. Ta bolezen napada tudi večkrat sadne drevesa, če v močirji stojé, in sicer po neukretnem cepljenji, prehudem gnojenji in če se ob negodnem času obrezujejo, posebno če se jim hude rane napravijo. Tudi že postarane drevesa se nahajajo, ktere, če so hudo ranjene, se iz njih neka sokrovica poceja, in če je tega solzenja preobilo, je drevesu gotovo v škodo. Ta iztok se vidi največkrat pri koščičastem sadji, to je, pri češnjah, višnjah, marelicah, breskvah in češpljah. Smola se mora do živega lesa izrezati, rana pa z drevesno mažo namazati in dobro obvezati.

Če je smolike obilonst soka kriva, je puščanje večkrat dobro. Neki praktičen vrtnar priporoča zoper to bolezen pogostoma obvezo z mokrimi cunjami, po kteri se gumi zmehčá in prav lahko odpravi.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarska skušnja.

* Kako senožeti ali travnike zboljšati. Prvo vprašanje je, kakošna tla ima senožet ali travnik: al so namreč ilovnate, glinaste ali pa prhličaste in rahle. Če so tla ilovnate, prevleči travnik v jeseni dobro z ojstro brano, in sicer tako zlo, da se skor sama prst vidi; po tej prevlaki zahaja zrak v tla, razkrojuje njene skladne dele, posebno po zmrzlini, po kteri se rastline vrlo množé in obraščujejo. Ondi pa, kjer so rahle tla, ne koristi ojstra brana toliko, kakor na ilovici, ker v rahli ali peščeni zemlji se pogreša gnojna prst in drugi mineralni drobci. Tù ni nič boljega, kakor preorati ga; če se senožet ali travnik preorje in razruši, posej ga z ovsom, in namesti da bi bil gnoj podoral, pognoji ovsu po vrhu, zrastel ti bo lep in velik in veliko boš slame ovsene pridelal. Če razun tega travnik tudi nekoliko s koščeno moko ali s kakošnim drugim umetno napravljenim gnojem pognojiš, je pa še boljše. Če pa nečeš travnika preorati, ga nič druzega bolje ne zboljša kakor gnoj, posebno mešani gnoj iz raznih prstí, plevéla in mnogovrstnih druzih odpadkov in smetí. Če so pa senožeti z mahom prepete in preraščene, se morajo spomladi, kadar zemlja več ne zmrzuje, z dobro obloženo trnovo brano prav jako prevleči, s ktero se mah s travnika potrebi, — in kadar dobro pognjije, je tudi vrli gnoj. Kaj je pa takrat storiti, kadar ni nič prave zemlje na travniku? Z ojstro brano prevlečevati in s kompostom gnojiti; vse drugo zboljšanje bi bilo pa predrago. Po koščeni moki ali pa tičjeku (guanu) se dá senožet tudi kmali zboljšati.

Gospodarska novica.

* Železno golobje gnjezdo. V Sefieldu, angležkem mestu, ki je na glasu zavoljo obile železne robe, posebno pa nožarije, so v lini nekega ondašnjega kovača naredili golobje gnjezdo iz samih tankih železnih klinčkov, akoravno so imeli na dvorišču dovelj slame. Tehtalo je to gnjezdo blizo 7 funtov.

Za hišne potrebe kaj.

* Zoper gnjusne stenice. Popotnik Landerer piše, da na Grškem moré stenice z morsko čebulo (morskim lukom, Meerzwiebel, scilla maritima), ki se v vsaki lekarnici (apoteki) in tudi po štacunah dobiva prav po ceni. Čebula se na vodi skuha in s to vodo se postelje in druge hišne oprave, komur se je ta mrčes vgnjezdil, prav dobro speró. In preč so stenice in vsa njih zalega.

Od goveje kuge na dalje.

V Dolenji Vasi v senožeškem kantonu je goveje in ovčje kuge konec.

Tudi v Oreheku je ni več, tako, da je zdaj goveja živina celega kostanjeviškega kantona zdrava.

Tudi v Visgarnu v kočevskem kantonu je kuge konec.

Tudi v Zagurji na Notranjskem po poslednjem naznanilu ni bilo nobenega bolnega živinčeta več.

Po takem je zazdaj kuga na Kranjskem popolnoma nehala, ako ni v Préloki v črnomaljskem kantonu poslednji čas še kaka ovca zbolela.

C. k. ministerstvo je dovolilo, da se bo na Kranjskem skušnja naredila, bolezen od ovác cepiti na goveda (blago) in je za te skušnje dovolilo 500 gold.

Izplačevanje odškodnine za goveda, ki so bile ob kugi pobite, se je že začelo.

Poslednje naznanilo c. k. deželne general-komande zagrebške od 29. preteklega mesca že zmiraj nam malo veselega donaša o goveji kugi v vojaški granici, še manj pa iz Bosne.

V vojaški granici je v križevačkem polku kuga potihnila, v sluinskem in ogulinskem polku pa je je zopet več; nekoliko manj je je v 1. banskem polku, toliko več pa v 2. — V sluinskem in 2. banskem polku pa razsaja zdaj prav hudo kuga med ovcami, ki so jo nalezle od goved, pa ovce so okužile potem še tudi goveda (blago).

Še bolj žalostne novice pa se slišijo iz Bosne turške, kjer je s to pravo kugo vred tudi veliko bolezni na vranci (črma ali antraksa). V nekterih krajih je pocepalo že vse blago, in ako bo nemarnost turška še dalje taka, pridejo ti kraji ob vso živino. Tudi med ovcami imajo kugo. Ker v Bosni kužne kože goved in drobnice dober kup prodajajo, je v vojaški granici zapovedano, ojstro paziti na to, da se take kože ne kontrabandirajo čez granico.

Natoroznanske stvari.

Gnjezdijoča opica.

(Troglodytes Calvus.)

Te opice tudi ni še bilo v nobenem zverinjaku viditi. Steknil je jo bil Du Chaillu leta 1857, ko je popotoval po pomorji v ekvatorni Afriki. Tamkaj jo imenujejo „nšiego mbuve“. Gnjezdo ima ta opica 15—20 čevljev od tal, najraje na kacem drevesu bolj na samem. Delata ga obá: on in ona. Ona nanosi pletiva, trt, zelenih vej, potlej pa pleteta, pa tako lepo spletata gnjezdo, da še človek ne bi skor lepše pa boljše splel ga. Potem ga privežeta kam na drevo, da ni nobene veje spodej, zato da pleneče živali, kače in druge ne morejo do njega. Od zgorej je okroglo, kakor kaka kupla, zato da se dež laže oceja ž njega.

Divja je ta opica zeló. Najraje biva v samotnih lesovih, zatoraj zamorci le malokdaj vidijo ktero. On pa ona ne prebivata oba skupaj, pa tudi ne deleč narazen; samo če je on že star, prebiva sam — brez babice kje blizo. Živí ob jagodah, kakoršnih koli. Če na kacem kraji nima živeža več, preselí se kam drugam, kjer ostane zopet tako dolgo, dokler je kaj živeža ondukaj. On pa ona se sklicujeta. „Hu, hu!“ tako se kličeta, tako se igrata in pozdravljata. Oglašata se drug druzemu, tako kakor pri nas kukavice: če ena zakuka, pa brž se druga oglasi. Čepet hodita oba: on in ona vsak na svoje mesto zmirom. Zarad dežja imata nad glavo vsak svojo streho iz pletenic in zelenih vej.

Velika je ta opica blizo 4 čevlje, plešasta, in kjer je plešasta, tamkaj je koža črna. Spodej na vratu, na prsih in na trebuhu ji raste volna, črnkasta dlaka, taka kakor mah; na plečih in na hrbtu pa črna, nekoliko siva, 2—3 pavca dolga, na rokah pa je črna prav do členka. Zvečer in ponoči je doma pod svojo streho. Kakor hitro se začne mračiti, pa že gre na drevo.

V teh krajih je tudi dozdaj neznani Troglodytes Kulukamba, izmed vseh opic najpodobnejši človeku. Tudi možganov ima več kakor druge opice. Glavo ima okroglo in obraz, dlako pa črno. Pod brado mu rastó mostače. Velika je ta opica še čez 4 čevlje.

Podgoriški.

Šolske stvari.

Učilni načrt za nedeljske in prazniške glavne šole.

(Konec.)

Učilni načrt

za IV. razred nedeljske in prazniške glavne šole.

1. Kršanski nauk se ponavlja v tem razredu združeno z drugimi tremi razredi po vélikem katekizmu.
Vsako nedeljo in vsaki praznik eno uro popoldne.

2. Branje. Razumljivo, ogledajoče, urno in povzdignjeno branje slovenskih obrtniških Barentinovih bukev noter do konca. (Te bukve se morajo poprej na slovensko prestaviti.)
Vsako nedeljo in vsaki praznik $^3/_4$ ure.

3. Fizika. Ustmeno in ogledovavno razlaganje dr. Jan. Krügerjeve fizike za narodne šole noter do konca. — Učitelj rabi bukve samo za-se.
Vsako nedeljo in vsaki praznik $^1/_4$ ure.

4. Spisje obrtniških, kupčijskih in rokodelskih bukev. — Ostalo kakor v prvem razredu.
Vsako drugo nedeljo (ali praznik) $^1/_2$ ure, in to tako, da druge $^1/_2$ ure sledí številkanje.

5. Številenje. Ponavljanje za 4. red vsakdanje šole.
Vsako drugo nedeljo ali praznik $^1/_2$ ure, in to tako, da se prve $^1/_2$ ure spisje učí.

6. Risanje. Od 24. do 30. predloge po Lovretu Schön-u. Drugo kakor v tretjem razredu.
Vsako drugo nedeljo ali praznik 1 uro.

7. Petje. Ponavljanje in nadaljevanje cerkvenih in slovenskih národnih pesem.
Vsakrat $^1/_4$ ure pred šolo.

8. Žensko obrtništvo. Kakor za prvi razred.
Vsako nedeljo in praznik eno uro po pravi dveurni nedeljski šoli.

(H koncu vsakega drugega mesca naj učenik namesti branja in fizike ponavlja poznavo avstrijanskega cesarstva po zemljovidu.)

Opazka. V ta razred naj se jemljejo učenci in učenke, ki so 4. razred nedeljske šole dobro dokončali, ali 4. razred nedeljske šole še ponavljati hočejo.

Učilne bukve. Bukve o obrtništvu od prof. Barentina.

Pomočne bukve in sredstva. Véliki katekizem, fizika Krügerjeva, električni aparat, dobra električna mašina, „fünf Wandtafeln für den Unterricht in der Physik“ von Gustav Battig (in Erfurt), zemljovid avstrijanskega cesarstva, popis avstrijanskega cesarstva od Čigaleta, die einfache Buchführung, računica za 4. razred, risarske predloge (16—23) Schön-ove, Slov. Grlice, Schulbote, Novice, Tovarš.

Ozir po svetu slovanskem.

Svečanost za sv. Cirila in Metoda v Velehradu na Moravskem.

Velike priprave se delajo v Velehradu zato, da se bo na tem mestu s posebno slovesnostjo praznoval spomin na sv. Cirila in Metoda, ki smo ga tudi mi južni Slovani že praznovali ali ga še le bomo.

Zakaj neki pa bo v Velehradu taka veličastna slovesnost? Naj povemo bravcem, ki še tega ne vejo.

Znano je, da sv. apostelja in brata Ciril in Metod iz Tesalonike, ki je razun Carigrada najimenitnejše kupčijsko mesto v evropejski Turčii, sta prižgala Slovanom luč sv. vere. Zamogla sta pa to le, ker sta jim oznanovala sv. vero v njih jeziku; prizadevala sta si celó za različne slovanske narečja en jezik znajti, v kterem bi se pisale vsem Slovanom bukve. Kmali se je razširila slava teh oznanovavcev sv. vere po svetu. Rastislav, knez moravski, želí, da bi tudi njegova dežela se pokristjanila, in prosi Cirila in Metoda, naj prideta tudi na Moravsko. Rada sta prišla, pa stanovanje svoje vzela na gradu knezovem, kteremu je ime Velehrad, to je, Véliki grad.

Velehrad je zdaj vas blizo Hradiša na Marskem; tù je bil cistercienski samostan (klošter), ki ga je neki mejni grof Vladislav, brat českega kralja Otokarja I. leta 1202 ustanovil, kteri pa je leta 1784 nehal. Dolgo preden je ta samostan bil ustanovljen, je tù bilo najstarejše moravsko mesto in stolnica (rezidencija) slovansko-moravskih knezov: od tod ime Velegrad, Véliki-grad, Velehrad; grad je stal na griču, ki se še zdaj Hradek (gradek) imenuje.

V Velehradu sta sv. Ciril in Metod leta 863 — tedaj ravno pred 1000 leti — dovršila prestavo sv. pisma, ktero sta že začela prestavljati, ko sta še doma bila. Tù sta bivala 5 let in odtod sta širila sv. vero krog in krog prav srčno.

Zato se ravno tukaj bode praznovala tisočletnica z največo slovesnostjo. Iz Hrvaškega, Ogrskega, Poljskega pa tudi iz Slovenskega se pričakuje romarjev. Že zdaj potuje pobožnih ljudí v Velehrad iz vseh krajev; že jih je bilo blizo 70.000. Tudi pobožnih darov se je nabralo za popravo in olepšanje cerkve okoli 30.000 fl. Véliki škof in knez pražki je daroval krasni parament in več druzega. Tudi žlahne gospé in duhovni darujejo blagemu spominu veliko. Baron Sina je spraznil sobe svoje grajščine v Velehradu, da bojo imeli romarji prostora, ako kteri izmed njih zbolí, skrbelo se bo za vse, da ima stanovanje, postrežbo in zdravniško pomoč.

Tako je Velehrad letos res najimenitniša Božja pot.

Slovstvo slovensko.

„Cvetje iz domačih in tujih logov“, po kterem se je obogatila slovenska književnost že z 10 v obče prav lepimi deli, prične s 16. vezkom novo vrsto, III. šestko (to je, 16., 17., 18., 19., 20. in 21. vezek), ki prinese v teku enega leta (do konca junija 1864) najprvo mične „Poezije“ od J. Bilca, potem Tušekovo „rastlinstvo“ in še eno večih ali dvoje manjih del izvirnih

ali prestavljenih iz slovanščine, grščine ali latinščine. Vsacih 6 — 7 nedelj pride en vezek na svitlo, da si morejo Cvetje tudi najubožniši učenci lože naročiti. Naročilna cena vsacemu vezku je 25 nov. krajc., po bukvarnicah 32 nov. krajc.; po pošti iznaša naročnina za celo III. šestko 1 gold. 80 kr.; vsak 11. iztis se daje po vrhu. Naročila prejema Glasnikovo vredništvo v Celovcu. — Vabimo toraj vse častite rodoljube in prijatle domače književnosti na obilno naročbo; ker se pa Cvetja sploh le nekaj iztisov več natiskuje, kakor je gotovih naročnikov, zato prosimo, da se oglasé hitro ko jim je mogoče, častiti prejemniki, da se bo vedilo število potrebnih iztisov kmali ustanoviti. Poslednjemu (21.) vezku se bode pridjal po želji, že od več strani razodeti, tudi imenik častitih naročnikov.

Pri tej priložnosti dajemo na znanje, da je še na prodaj več ali manj iztisov naslednjih po Cvetji izdanih del: „Viljem Tell“ od Cegnarja 75 kr.; „Kriton in Apologija“ od Božiča 25 kr.; „Babica“ od Cegnarja 80 kr.; „Ksenofontovi spomini na Sokrata“ od Horvata 45 kr.; „Na sv. večer o polnoči“ od Kreka 25 kr.; „Virgiljevo poljedelstvo ali Georgikon“ od Šubica 40 kr.; „Sofoklov Ajant“ od Valjavca 35 kr.; „Kitica Andersenovih pravlic“ od Erjavca 30 kr.; „Veronika deseniška“ od Frankolskega 35 kr.; „Ciril in Metod“ od Umeka 30 kr. ali pa tudi „Cvetje slovenske poezije“ od Janežiča 45 kr.; „Slov. Glasnika“ 1., 4., 6. vezek po 70 kr.; VIII. vezek (celo lansko leto) 1 gld. 80 kr. Vse te dela se morejo dobiti po pristavljeni znižani ceni, če se jih na enkrat (od enih ali raznih bukev) vzame vsaj za 2 gold. vrednosti; posamič in v bukvarnicah jim je cena viša; denar za-nje pa naj se pošlje ali naravnost v Celovec ali pa se plača dotični poštnii (gegen Postnachnahme) o prejemi izbranih knjig.

V Celovcu 1. julija 1863.

Vredništvo „Slov. Glasnika“.

Kratkočasno berilo.

Kupčija nekdaj in zdaj.

Kupčijski stan je menda najstarejši stan na svetu. Znano je, da že Adam in Eva sta v raji s sadjem barantala, pa barantija ta jima ni nobenega dobička prinesla; slabo sta jo opravila. Tudi mešetarji so že takrat bili; mešétarca kača se jima je v veliko škodo vtaknila v kupčijstvo. Ko sta iz raja (paradiža) izpodena bila, jima ni druzega ostalo, kot perje figovo, — to so bili prvi kreditni lozi. Ko sta mógla raj zamenjati z veliko žalostnejim krajem, sta se prvikrat učila, kaj da je tržna menjica (wechsel). — Kain in Abel sta pri darovanji že špekulirala, čigavo bo bolj kviško šlo ali padlo; se vé da dim in kurs je zeló vse eno. — Da je Kain Abelna ubil, se je zgodilo samo zavoljo velike dobičkarije, in ta umor je bila prva kupčijska paníka (strah) na zemlji. — Tudi so menda babilonski turn na delnice (akcije) zidali; ali brž ko ne je premalo obresti (činža) dajal in jezik se jim je zato zmedel, ker utemeljitelji tega zavoda niso si hotli zatajčati dati, da je treba dobiček (dividendo) med deležnike deliti. — S sočivjem je Jakob prav dobro kupčijo opravil, ker je s četrtinko leče prvorojenstvo svojega brata Ezava kupil; dandanašnji se vé da se ne poprašuje več tako zeló po sočivji; al z banaško pšenico bi zdaj tak možak, kot je bil Jakob, dosti boljo barantijo naredil. — Poglejmo dalje Samsona; ali ni bil on zvit žiten kupec? Ali ni bila to prava žitarska zvijača, ko je lesicam goreče bakle na repe navezal in tako polja Filiščanom zapalil, da je žito brž v ceni poskočilo. Časnikov sicer takrat še niso imeli, pa vendar se je ta nesreča kmali zvedila po deželi kakor dandanašnji slaba letina iz Banata. — Ali ni že o vesvoljnem potopu oče Noe skrbel, da si je prvi svojo ladijo na morji asekuriral, — potem pa se je kupčije z vinom lotil, pa vince sam najraje pil kakor dandanašnji marsikak vinsk barantač? Kaj pa še Lot: ali ni on takrat, ko ste Sodoma in Gomora gorele in se je njegova stara žena na pogorišče ozrla, najboljšo kupčijo s soljo naredil? Namesti stare žene, ki se je je menda rad znebil, je dobil velik kos solí. — Nekdaj niso imeli dvajsetic, še menj pa bankovcov; volovska koža je imela takrat toliko vrednosti, kakor zdaj križavec, ovnova pa kot dojača; če je kdo hotel bankovec za sto goldinarjev zmenjati, dobil je za slonovo kožo cel voz volovskih kož. Kako velike so takrat mogle biti ognjovarne denarnice (kase) Wertheimove in Wiese-jove, da se je ta kožasti denar shranil va-nje! — Za kupčijo so Grki imeli največ talentov, se vé da v starodavnih časih, ko so še zlati talenti bili; od kodar so pa papirnate talente znajdli, je pa tudi grška kupčija jako pešati začela, in zdaj kupčujejo samo še z zlatimi kronami. Nekdaj je kupčija cvetela, zdaj pa sad rodí; nekdaj so trgovci kot kočovniki v šotorjih prebivali, zdaj pa si zidajo velikanske hiše iz kamenja in opeke. — Nekdaj je trgovec gledal na to, da je imel veliko v štacuni in kasi, — zdaj skuša le, kaj bi zunaj štacune obesel, da bi več ptičkov in ptičic ulovil na limance. — Nekdaj so tovorili blagó in ga vozili vozniki ali pa ga dobivali na ladijah, ki so jih peljali jambori (rantohe), — kupčija je šla takrat počasno pa varno pot, — zdaj pa gré hitro: sopár žvižga na železnicah in ladijah in jo hitro tira, zraven pa še elektrika na telegrafih pomaga, — zato gré pa tudi marsiktera kupčija hitro rakom žvižgat. — V starih časih je bila poštenost firma vsacega trgovca; zdaj pa hrepení marsikak trgovec le po tem, da pri kakošni razstavi vloví kakošno svetinjo, da se ta sveti, če poštenost njegova rujaví. — Nekdaj se je le s kovanim dnarjem plačevalo blago, — zdaj se plačuje le s papirjem; papir je pa lahek; je li čudo, da je tudi blago lahko?

Kupčijski stan je najstareji stan, kakor se vidi iz tega popisa. Če ni vse tako, kakor je nekdaj bilo, so časi tega vzrok. Trgovec pleše, kakor mu svet gode.

Po „Kaufmannsh.“

Ljubosumnost.

Resnična prigodba leta 1843.

Kaj se bliska sinjega kraj morja?
Je li labud s snežnimi peruti?
Je li šajka urnoplavajoča
Bele jadra v vetru si razvila? —
Ni ne šajka urnoplavajoča
Belih jader v vetru si razvila;
To je Genova, preslavno mesto,
Ki kraj sinjega se širi morja.
Kaj pa sveti v Genovi se mestu?
Je li solnce znad nebesih modrih?
Je l' danica stezico visoko
Zapustila, padivši iz neba? —
Ni ne solnce, zvezda ni danica,
To je devojka le mlada v mestu,
Lepa hčerka roda plemenit'ga.
Solnce nosi na prevedrem čelu
In iztočnega neba zorico
Rano v milem cvetji svôga lica.
Modre oka, dva nebeška raja:
Raj in nébo njemu, ki ju gleda.
Raj in nébo bila tud junaku,
Ki se v modre oka bil zagledal.
Raj in nebo se odprlo Milku,
Ko je oka Cilkine zagledal.
„Raj in nébo to naj bode moje,

Jaz naj gospodar sem tega raja,
Tvoj naj bode svet ostali, mila!
Zemski raj, sedmere tud nebesa
Prihodnje, vse to naj bode tvoje!
Tega le želim si raja tukaj.
Jaz v njem gospodaril bom, predraga!
Za bodočnost drugo jaz ne maram.
Je tako li, mila Cilka moja?" —
„„Naj bo, Milko, milo dobro moje!""
Zarudi, to zrekši, deva v licu;
Milko urno vrne se na dom svoj,
Mile glase nosi stari mami,
Mile glase o devojki svoji.

Kaj se sveti tam na polji ravnem?
Je li biser alj kamenje drago?
Je li cvetje rôsa orosila? —
Ni ne biser, ne kamenje drago,
Tudi cvetja rosa ni rosila,
Ampak to so Milkovi svatovi,
Nosijo na glavi perje zlato,
In za pasom zlate sablje imajo.
Vije se bandero tam pred njimi
Jabelko rumeno je vrh tega,
Jabelko okinčano z basilko.
Kinčani jezd'jó svatovi konje
Tam po polji ravnem, kot sokoli.
Ko zagledajo pa mesto belo
Dobri konjič Milkov se spodtakne,
Reče Milko kinčanim svatovom:
„Čujte me, vi kinčani svatovi!
Sem do tod na polji sem prijezdil
Na konjiču bistrem kot sokolu;
Al nikdar se še spodtaknil nije,
To gotovo dobro ne pomeni!
Čujte toraj, kinčani svatovi!
Vrnite se k belemu mi dvoru
Pa pozdravite mi staro mater:
Da smo bili pri nevesti moji,
Pa da me je zabolela glava
Ter da hočem jutri po nevesto!"

Vrnejo se kinčani svatovi,
Milko sam pa ide po nevesto,
In ko dojde tjè do njene hiše,
Tam pri oknu vidi zraven deve
Svoje stati druzega junaka.
Bele roke je krog nja ovila
On poljubi pa jo v vedro čêlo.
„O da ne bilo bi te, nezvesta!"
Obledi, ko to izreče Milko. —
Ali glej neznanega junaka,
Ki vesel stojí kraj deve mile,
Od veselja mu je lice solnce.
Raj in nebo Milkovo neverno.
„Si junak li bolji ti od mene,
Ki prevzel si zaročnico mojo?
Na junak ti bolji, na lovora!"
Reče Milko, meč jekleni zgrabi.
„„Nemoj Milko! Bog te tega varji!""
Krikne deva, vstrašena, iz okna,
Krikne mlada, do Boga se čuje.
Milko pa ne sluša zaročnice.
Mrtev pade srečneji od Milka. —
In na dom svoj vrne zdaj se Milko
Tužne glase nosi stari mami,
Tužne glase o nevesti svoji!

Pridši iz mesta se pa spomni Milko,
Da je prstan zlati na neverni
Roci pustil zaročnice svoje.
Urno toraj se povrne v mesto,
Ter hiti do hišice nezveste.
„Znamenje, mi deklica daj moje,
Daj mi prstan, o nevera moja!"
Pa devica v črno je zavita — — —
V črno tudi mamica je njena,
S solzami namaka bledo lice.
„Ha, je vama drag tako bil uni,
Vama, ki ste snoč mi dale vero
Da le mene ljubite na svetu?"
Pa odgovorí mu mati deve:
„„O moj Milko, čuj le dobre glase
Za-te dobre, ali za-me tužne:
Enega le sinka sem imela,
'Z daljnega sveta je prišel zjutraj,
Sestro svojo v zli čas je poljubil!""

Obledi, kot mrzli kamen, Milko
Iz očí pa živ mu ogenj šine,
Ogenj živ in potok gorkih solzic
Otemni mu raj njegov in nebo — — —
In prepad se mu odprè nezmeren — —
Gleda va-nj, vrté se mu možgani
Bi li v brezden? Ah, bila bi mala
Grehu temu žrtva tega sveta.
V beli samostan odide Milko;
Veča kazen je življenje njemu,
Ki nedolžnega umorit' si upa.

Kdo je uni, ki o praznikih se
V roci križ, z očmí pobešenimi
Okoli hrama Božjega sprehaja? —
To je Milko, nem in bled kot senca,
Bol v srcu, tù pokoro dela.

Po Ostrožinskem posl. F. Slemenik.

Prislovice in reki iz Istre.

Zapisal J. V.

I mat je bíla (tepla), i mat je mila.

Tužan nos, ki je zimu in leto bos.

Kada je zima, i u tikvi je zima povsod.

Rokva je rekla: „ti mene čuvaj od soli, a ja ću tebe od boli".

Ki je vsaki dan lep, je u blagdan slep *(nima kaj lepega na se djati)*.

Ki gré upravlja, ki pošilja čeka *(posel rad zakasni)*.

Krma bradu gladi *(lehko je lep, kdor dobro jé)*.

Jedno nič *(iz kraja, iz roda)* svim oči zapira po svetu *(njim sramoto dela)*.

Kapitana preko drage sramotiti *(si ne moreta škodovati)*.

Ni mu svéta ni povéta *(ne koristi mu svetovati ne govoriti)*.

I mladi teki h kraju pridu.

Ni kruh oštar, kada je glad meštar (mojstar).

Ki gré zlim, gré zlo za njim.

Voli se za roge vežu, a muži za jezik.

Ni brek (pas) ki gleda, nego on, ki ne da *(potrebnemu)*.

Postolarske žene hodu bôse, a kovačke kobile razkovane.

Ni roba sirota, nego on ki ju nima.

Mlad more, a star mora umreti.

Na zdravlje tvoje *(ili vaše)*, za bolje moje *(ili naše)* ko se napija.

Gustodih ridkohod *(je on, ki je bolan)*.

Ča slip ne vidi, si gluh pridomisli.

Kakova gora, takova drva.

Na praznu ruku neće kragulj (sesti).

Neće muha na gologa puha.

Joh ti njemu, ki ča doma nima.

Ki kega rad ima, mu zduga klima.

Ki će imati mode *(= po volji)*, mora imati brode.

Nima ni smetlišča, ni popelišča *(pravo nič nima)*.

Pati žeju, trpi glad *(siromak si, siromak ostaneš)*.

Do božića troh, troh *(kaj malega)*, od božića joh, joh.

Ne daj mu se Bog roditi, ki ima nesreću oditi *(naprtiti)*.

Za božić gré vsaka baba v malin, za pust ka ta, a za vazam mrav ta.

Ni stalo, ni leglo *(ni semo, ni tamo)*.

Zatajiti na béle oči *(po sili)*.

Poslati kega tikve sadit *(in den April schicken)*. Ki se da prevariti, je tikvar, tikvarica.

Dopisi.

Iz Maribora. *(O zadevah naše čitavnice.)* V nedeljo 12. julija ob 7. uri zvečer bode v naši čitavnici glavni zbor, v kterem se račun položi, ter po naših pravilih izvoli novi odbor za prihodnje leto.

Odbor čitavniški.

Iz Maribora 5. julija. Danes se je začela tisočletnica cerkvena sv. apostolov slovanskih Cirila in Metoda. Razlaga se danes po vseh cerkvah cele lavantinske škofije, kako sta ss. brata naše očete pred tisoč leti učila krščansko vero v slovenskem jeziku, nam poslovenila sv. pismo, mešne knjige in druge cerkvene bukve, kako sta od sosednih nemških duhovnikov samo zatega del, ker sta v slovenskem jeziku učila, bila krivo tožena, in sta dvakrat morala iti v Rim se zagovarjat. Praznovanje biva celo osmino in je prav pohlevno brez vsega hrupa in šuma, nanjč sv. evangelj se ne poje po slovenski, kakor se zgodí indi. V boljše razumenje te svečanosti in v spešnišo pobožnost se prodaja mala knjižica, ki ima prav lepo podobo ss. Cirila in Metoda, četverne molitve, eno pesem in pa braterno ss. Cirila in Metoda, ki so jo rajnki Slomšek vpeljali v ta namen, da bi se pravoslovni in katoliški kristjani zopet zedinili. Razprodalo se je hipoma 6000 teh knjižic, tako, da so hitro jih več začeli tiskati. Nadjamo se, da pri drugem tisku bodo se popravile tiskarske pomote, ki so se vrinile v knjižico, in da se bo nektera zgodovinska stvar jasnejše postavila, in tako prostemu kmetiču ne dalo kar si bodi. — Tudi za narodno svečanost 3. dne avgusta mesca se pripravljamo kolikor je ravno mogoče. Se vé da ravno v tej reči nam veljá denar in pa pevska moč kot glavni faktor. Ko pride politično dovoljenje, ki ga pričakujemo vsaki dan, se bodo vstopni listki za to svečanost razposlali.

Iz Haloz na Štaj. R. B. — Včeraj, 2. malega srpna, smo pri sv. Barbari v Halozah imeli duhovsko-pastirski shod, kjer se je 22 duhovnikov prav prijazno in svobodno pogovarjalo o naloženih predmetih. Proti koncu obeda je neki vrli, z dušo in telesom naški župnik nagovoril v prilični besedi častite goste, da bi tvarno pomogli svetečnost Cirilove in Metodove tisočletnice poslaviti, kar se je tako močno sevsema národnih src doteknilo, da smo v malo hipih nabrali za imenovano svetečnost 57 goldinarjev; podarili so po 5 goldinarjev: častiti gg.: Mlinarič Jožef, Stranjščak Davorin, Bezjak France, župnik pri sv. Marku niže Ptuja, Graber Mihael, Petanjek Levoslav, kaplan pri sv. Trojici, Reisp Ivan, kaplan pri sv. Marku, Trampuš Ivan, Simončič Ivan, kaplan pri sv. Margeti niže Ptuja; Vrbnjak Jožef, kaplan pri Véliki nedelji, Arnoš France, Raićev Bož.; po goldinarji: Blažič Nikola, župnik pri sv. Margeti, Ornik Jakob, župnik na Vidmu. Drugi navzočni gospodje pa so že v Ptuju plačali. Zahvalilo se je iskreno v imenu odborovem za djansko domoljubnost, kar je gromoviti „živio“ sprevajal. Odtod se jasno razvidi, kako je naše razumništvo ne samo do žepa, temoč tudi, kadar je treba, v žep segniti, povse naško. Slava našim haložkim in obližnjim rodoljubom. Edini duh, enaka iskrenost, vse za dom in rod! — Pri tej priliki je tudi pristopil častiti g. Petanjek Levoslav kakor osnovatelj k „Slovenski matici.“ Naprej, naprej!

Iz Gorice. Program velike besede 12. dne t. m. v čitavnici naši v spomin začetka omike med Slovenci po kršanstvu in národnem pismenstvu pred 1800, oziroma 1000 leti je prav mično sestavljen. Obsega 12 predmetov, ako se ne dodá morebiti še kaj. Le-ta je: Pozdrav gostom, „Pozdrav Gorici“, „Na jezeru“, pesem Vilharjeva, Godovni govor, govoril bode dr. J. Tonkli, „Ss. Ciril in Metod“, Potpourri za glasovir iz slov. napevov zl. in igr. dr. Pomp. Polenčić, „Luna“ besede Praprotnikove, napev Vavken-ov, „Stari in novi duh“ (iz „Napreja“) pes. M. Vilharja, dekl. gosp. Toman, „Pevec“ besede Krek-ove, „Belizar“, fantazija za glasovir, zl. Gloria, igr. gospodična Mat. Budal-ova, „Ne udajmo se“, napev Vilharjev, „Junak“, „Naprej“. Pela bota pesmi zbor goriški in vipavski. — Slovesnost se začne s peto sv. mašo in pridigo na Kostanjovci ob 10. uri dopoldne.

Iz okolice goriške 4. julija. Slišimo, da po Laškem, Furlanskem in Primorskem grozdje močno črní, tudi okoli Gorice, v dolenji Ipavi pri Dornbergu in Rihenbergu tožijo, da jim žuga trtna bolezen.

Iz Jelšan. J. J. — Naj naznanijo „Novice“ žalostno prigodbo, ktera se je nedavno v naši okolici pripetila. Neki 8 let star otrok je svojega mlajšega okoli 4 leta starega brata s puško ustrelil, ki je pri tej priči dušo izpustil. Kako se je to zgodilo, ni še na drobno znano. — Letina nam je v naših krajih dosihmal precej po volji; da nas Bog le zanaprej kake uime obvaruje? Vina tudi obilo kaže. — Od goveje kuge se pri nas, hvala Bogu, še celó nič ne sliši.

Iz Postojne. Poslednji potniki, ki so nas 29. junija v god sv. Petra in Pavla za zabave voljo obiskali, so pač našli lepše vreme memo unih, ki so bili binkoštni pondeljek tukaj. Veliko število jih je bilo skupaj, ki so jih vozovlaki pripeljali od Dunaja, Siska, Ljubljane in Trsta; obilno čez tisoč jih je obiskalo našo deleč slovečo jamo. Jama je bila skoraj toliko razsvitljena, kakor prejšni pot, na Lepem vidu ali Belvederu pa se je ta pot zopet poskušala električna luč; domača glasbina družba se je na Plesišču dobro obnašala s svojo umetnostjo, glasbini oddelek 23. lovske čete, ki je došel iz Gorice, pa se je deloma tudi skazoval na Plesišču, največ pa na kolodvoru. Nekteri so se sicer bali, da bi se ne naredile kake zdražbe, če bi se slišali tudi kaki slovenski glasovi v vsej tej godbi; pa zdražbe se tudi ne rodijo, če jih kdo nalašč si ne umišljuje in jih ne budí. Vendar so se slišale pri obeh glasbinih družbah razne slovenske godbe, zlasti povsod že znani „Naprej“, vmes je šla tudi kaka madžarska in hrvaška; na pozni večer pa se je na kolodvoru oglasilo še petje slovenskih in ilirskih pesem, s kterimi se je ponašala mala družba sosednih planinskih pevcov. Vsi ti domači glasovi niso nič kalili radosti mnozih ptujih prišelcev; sej mar slovenski napevi so zadosti prijetni tudi ptujim ušesom, in tudi Dunajčani niso ravno toliko sovražni proti drugim avstrijanskim národnim glasom, kakor pa si nekteri Nedunajčani domišljujejo.

(Kon. prih.)

Iz Krškega 2. julija. P..č.n. — Letos se v domači deželi pogostoma od ognja sliši in bere; al tako urno, kakor v našem okraji menda ni še nadloga nadlogi sledila: Pogorelo je namreč v vasi „Kalce-Naklo“ 30. junija 10 hiš, in čez 12 ur 1. julija v vasi „véliki Mrašev“ 39 hiš z druzimi poslopji vred. Prvo vas je neki otrok z vžigavnimi klinčki zapalil; kdo pa drugo? se še za gotovo ne vé. Med pogorelci so bili žalibog! samo trije zavarovani! Sv. Florijan še zmiraj zastonj kliče hišne gospodarje v pogorelsko družbo. Revež je sploh vsak pogorelec; veliki reveži pa so posebno Mraševčanje, ker je toča, ko je 9. junija 10 vasí same cerkljanske fare pobila, tudi njih polje močno zadela. Pomagajte tedaj blagi dobrotniki nesrečnikom, in vsaj tistim, ki niso bili zanikerni in so imeli zavarovane svoje poslopja; vsaki še tako majhni darek bo hvaležno sprejet. — Trta pri nas prav lepo kaže; če kaka uima čez njo ne pride, bomo kaj dobro kapljico dober kup pili; oboje se bo životu pa tudi mošnjici dobro prileglo.

— Narodnost in domači jezik pri Polancih blizo hrvaške meje še kaj veljata; na njih se vidi národna noša in od njih se slišijo čisto lepe slovenske besede, — v krškem mestu pa, kjer se le pregovor: „mi smo mi, nam pač glihe ni“ sliši, gré pa skor vse le bolj na „tajčpohrusten“, tako, da se ni bati, da bi se kaka národna naprava v tem stoletji pri nas doživela.

Iz Mehovega na Dolenskem 1. julija. — V tem, ko je po druzih kantonih sèm ter tjè goveja kuga ubogo živino davila, smo je mi v novomeškem kantonu dozdaj, hvala Bogu, obvarovani bili. Imamo pa druge živinske sovražnike blizo nas, in ti so grdi volkovi, kteri iz Gorjanc lesem dohajajo, in so nam pretečeni teden nekoliko ovac požrli.*) Včeraj pa že pozno na večer gré Miha Lenarčič, eden prav umetnih poganskih lovcev, s svojo puško brž ko ne zajca čakati, pa namesti zajca je na kosmatega volka zadel in ga vstrelil. Tehtal je 66 funtov; kožo je obdržal žlahni gosp. Langer, meso pa je lovec Lenarčič po 25 krajc. funt prodajal in poprodal; pravijo, da rabi za zdravilo pri bolnih prešičih itd. — Pri nas je tolika suša, da nam vode za živali in ljudí zlo primanjkuje. Češplje so v naših hribih letos polne; trta nam tudi obilno vinca obeta, pa se eni bojé, da bi utegnil biti enak 35-garju. Z Bogom!

J. O. Lepstanski.

Iz Ribnice. *(Odgovor J. Ribniškega.)* V 12. listu „Učit. Tovarša“ omenjeni pevec angležkih in francozkih gledišč se imenuje Jakob Ilc, po domače Antonovcov Jakob, rojen od kmetiških starišev v Gorenji vasi poleg Ribnice hiš. št. 22. O njem se pripoveduje, da je bil še kot deček zapustil svojo domačijo, precej ko je tukajšno šolo dovršil ter šel v Zagreb se kupčijstva učit. Od tam se je bil podal v Gradec v neko štacuno. Bil je pozneje na Dunaji, kjer se je soznanil z nekimi pevci, s kterimi je potoval pevaje po svetu. Pel je Ilc neki več let v francozkih kazališčih, in nazadnje se je bil ustanovil v Londonu na Angležkem, od kodar je o binkoštih domú prišel. Mož je kakih 50 let star, in sicer trdnega života, samo da revež sicer drugač boleha.

Iz Komende pri Kamniku 5. julija. Č.... — Včeraj nas je zadela tista velika nesreča, ktera je tudi že marsikje drugod — kakor „Novice“ naznanjajo, ljudí tako rekoč na beraško palico spravila. Ob 3. popoldne so se privlekli čez cerkljanske hribe črno-sivi oblaki proti komenski fari. Začelo je grometi in šumeti, da je bilo groza! Koj se vlije huda ploha in med tem se vsuje toča, ki je strašno razsajala in pokončala lepe naše poljske pridelke, da se Bog usmili! Nevihta s točo je skoro celo uro trpela in razširila se je od Cerkljan do Komende in od tod še proti Vodicam in Mengšu, kjer je nek še huje razsajala in popolnoma vse potolkla. Res, da rež so tù pa tam že poželi, al vendar je je bilo še veliko zunaj. Pšenica in drugi pridelki so pa strašno izmlačeni. Bodi Bogu potoženo!

Iz Ljubljane. Sejm ljubljanski, ki ga imenujemo češnjev sejm, se je letos prav slabo obnesel. Bilo je celó malo ljudí, tedaj tudi malo barantije. Češinj pa je naša dežela rodila letos sila veliko, in tako izvrstno lepe smo vidili teden za tednom na trgu, da so se čudili ptujci, ki še toliko tako lepih češinj niso vidili nikjer.

— Naši štacunarji, ki prodajajo špecerijsko blago, od nedelje naprej ne bojo več ob nedeljah in praznikih popoldne in zvečer imeli štacun odprtih. Prav tako.

*) V črnomaljskem kantonu so letos volkovi že dokaj ovác pograbili, pa jih grabijo še zdaj skor vsaki dan. Vred.

— V imeniku tistih gospodarjev, ki so kmetijskega blaga poslali v izložbo hamburško, nahajamo iz Kranjskega zopet le edinega našega g. Terpinca, predsednika kmetijske družbe.

— Ravnokar je nevtrudljivi delavec na polji šolskem naš gosp. Andrej Praprotnik, izdal 2. zvezek s podobicami svoje knjižice pod naslovom: „Darek pridni mladosti“. Več o tej mični šolski knjižici drugi pot.

— Slavni gosp. Fr. Metelko je ustanovil 6 daril po 50 gold. na leto za učitelje ljudskih šol na kmetih, ki se lepo obnašajo in so marljivi v svojem poklicu, pa še posebno pridno obdelujejo slovenščino in sadjorejo v šoli. Te darila so letos dobili ti-le gg. učitelji: Jakob Mencinger v Gorjah, Matevž Močnik v Kamniku, Peter Cebin v Račjem, Matija Japel v Blagovici, Janez Trojar v Logatcu in France Govekar na Igu. — Tako naznanja „Učit. Tovarš.“

— V Egerjevi tiskarnici se je natisnilo 1000 Hermanovih, v „Naprej-i“ na slovenski jezik prestavljenih govorov (v deželnem graškem zboru) in 1000 tacih, da imajo poleg prestave tudi izvirno besedo. To se je zgodilo po naročilu štajarskih rodoljubov, ki želé ta slavni govor po Štajarskem razširiti.

— Dr. Maly, c. k. okrajni zdravnik v Černomlju, pride za c. k. okrajnega zdravnika v Ljubljano, na mesto njegovo pa dr. Pustotnik, bivši sekundari v bolnišnici na Dunaji.

— *(Pobérki iz različnih časnikov in bukev.)* Že zopet vidimo, da moramo „poberčico“ odpreti v „Novicah“. „Laib. Zeitg.“ je prinesla v svojem 147. listu s podpisom „Einer für Viele“ poslanico, ktera mojstruje „Naprej-a“ in „Novice“, da sta si „predrznila“ gospod županove govore v Idrii v resen prevdarek vzeti, kakor se mora vsak očiten govor v prevdarek vzeti, ki ga govori kaka veljavna oseba. Pisatelj pri tej priliki o neki „vermittelungu“ in „versöhnungu des künstlich erzeugten und künstlich genährten Nationalitäten-Haders“ tiste znane variacije gode, ki se že gnjusijo vsakemu poštenemu človeku. Ker gosp. župan sam najbolje vé, kaj je o tem „Hader-u“ prinesel 221. list lanskega „Wanderer-ja“ in pa 115. list letošnje „Laib. Zeitg.“, se tedaj njemu na ljubo ne spuščamo v to, kar je „der besonnenen Bevölkerung Laibachs“, to je, tistim, ki danes ne pozabijo, kar so včeraj brali, le predobro znano. Tudi se nam ne ljubi svoje glave ubijati, da bi odgovorili tistemu „Einem“; zato „poslanici“ njegovi pošljemo le, kar je ravnokar prinesla „Drau-Post“, ktera med drugim pravi, da so nekteri časniki, kteri v eno mer „mit Trompeten und Pauken verkünden, dass das Vaterland in Gefahr sei, weil auch die slavischen Völker sich an dem Borne der Constitution erfrischen wollen“, in nadaljuje tako-le: „Es hätte nie einen Nationalitätenstreit gegeben, wenn es nicht Blätter gebe, deren Redacteure nach dem verdächtigen Ruhme von Nationalitätenknikern haschen, um so im Durcheinander einer Partei zu dienen, welche der freiheitlichen Entwickelung nicht günstig ist.“ Naši dveletni „poberki“ kažejo, kdo so pri nas ti „trompetarji.“ — V št. 148. „Tagespošte“ piše dopisun iz Ljubljane: „Es sei vielfach aufgefallen, als am 29. v. M. an der Pforte der St. Peterskirche bei der Feier des Kirchenpatrones zwei blaurothweisse Fahnen angebracht wurden. Es fiel schon desshalb auf, weil Heilige Kosmopoliten sind und sich in ihrem Leben gewiss nie mit Nationalitätspolitik befasst haben.“ Čeravno pisunu, ki le okoli cerkve hodi, v cerkev pa ne gré, ne verjamemo, da je „legendo“ svetnikov kdaj tako bral, da bi vedil, da svetniki so bili kosmopoliti, ga vendar o tem nočemo drezati. Predmet našega pretresa je le prvi stavek. Da

res: „es muss vielfach auffallen“, da je dopisún pred vratmi šenpeterske cerkve vgledal, česar noben človek zapazil ni in tudi zapaziti ni mogel. Postavljen je bil med 6 smrečicami slavolok, nad njim in po smrečicah je vihralo ne dvoje, temuč 16 banderic, med kterimi pa ni bilo ne enega modro-rudeče-belega, kakoršnih je ljubeznjivi dopisún vidil dvoje, ki ste ga tako „vielfach auffallend“ v očí bodle. Menda je preskrbnemu gospodu samega hrepenenja, da bi kaj denunciral, kri v možgane zašla, da je vse narobe vidil. Tudi ni bilo med vsemi 16 banderci nobenega slovensko-národnega: belomodro-rudečega, kar je celemu svetu dovolj jasen dokaz, da pri okinčanji cerkvenega vhoda ni nikdo politiziral, kakor edini dopisún, kteremu se pa v politiki že tako glava meša, da bo „Tagespost“, ako mu slovesa ne dá, še v „Lügenpost“ prekrstil. — Da nobena dežela v Avstrii naši nima takih zaničljivih pisúnov kakor naša, pokazala je „Triesterca“ te dni zopet prav očitno. Tudi Čehi in drugi Slovani imajo gadjih pisúnov dovelj v domačih in dunajskih časnikih; al nikdar nikoli še nismo brali, da bi se kteri korespondent kakor „ljubljanski“, veselil nad tem, da ima kak vrednik tiskarno pravdo in da zavoljo tega utegne jenjati časnik ta ali uni! „Solche edle Männer habet nur ihr in der Partei der „Einträchtigen“, nam je te dni rekel nek pošten Nemec.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Državni zbor, komaj se je začel, že praznuje in bode praznoval, kakor se sliši, do 15. t. m. — Predsednik zbornice poslancev je tistim gosp. poslancem iz Českega, ki so protest poslali državnemu zboru, 26. dne p. m. pisal pismo, naj pridejo do 10. julija v zbor, če ne, zgubijo svoje poslanstvo. Po pismu, ki so ga pisali državnemu zboru, težko da pridejo v zbor. — Gotovo je, da ostane pri tem, da velika izložba (razstava) obrtnijskih izdelkov in poljodelskih pridelkov na Dunaji bode leta 1866, čeravno je za leto 1867 napovedana enaka izložba v Parizu. — Ker lakota žuga ogerski deželi, je Njih Veličanstvo cesar ukazal, naj se začnó nektere velike stavbe in zidarije, pri kterih si ubogi ljudje morejo kruha zaslužiti; zato je že zdaj iz državne kase odločenih 500.000 gold., pa pride še več pomoči pozneje. — V prvih 3 mescih letošnjega leta se je v našem cesarstvu zopet veliko tobaka popuhalo in ponoslalo; prodalo se ga je namreč za 13 milijonov in 17.383 gold., tedaj za 291.010 gld. več kot lani v tem času. — Mestni odbor na Reki je sklenil 1. dne t. m., da se zahvalnica pokloni Njih Veličanstvu kralju, svetlemu banu in sl. dvorni kancelarii, ker je odobrena železnica od Zemuna do Reke in pa cesta od Št. Petra na Reko. Za jugoslavensko akademijo darovalo se je 2000 gold. — V Pragi je dr. Belsky, dozdaj podžupan, izvoljen za mestnega župana, za podžupana pa trgovec z lesom gosp. Dietrich. — Dokaj je dandanašnji tiskarnih pravd in druzih njim enacih; zadela je taka pravda poslednji čas tudi svetlega kneza Thurn-Taxis-a v Pragi, ki je kot predsednik neke poddružnice kmetijske, v očitnem zboru ojstro zagovoril zoper neki ukaz c. kr. deželnega poglavarstva, in je zavoljo tega bil tožen od c. k. pravdnika; c. k. sodnija ga ni krivega spoznala; al c. k. pravdnik je tožil dalje pri c. k. deželni nadsodnii; ta ga obsodi za 14 dni v zapor, in c. k. najviša sodnija dunajska potrdila je to razsodbo. — Gosp. Svetolik Lazarević, vrli srbski rodoljub v Novem Sadu, dobil je dovoljenje, da odprè knjigarno. Novosadski listi hvalijo ga enoglasno, da je vreden vse podpore. — Madjarski list „Kornuk“ ni zadovoljen z volitvami v erdeljski deželni zbor; pravi, da so zmógli Rumuni in Saksonci. Kmali pride poziv iz Dunaja, da naj volijo poslance v državni zbor; tù se bo pokazalo, ktera stranka premaguje. — Po kugi vrančni zavoljo strašne suše na Ogerskem je samo do 10. junija v mali Pečki poglnilo 550 kónj, 117 volov, 304 krav, 118 žebet, 941 ovác, 1111 prešičev; v véliki Pečki pa 2457 različnih živinčet; ovác še šteli niso, pa jih je môglo sila veliko biti, ker so cele vozove cerknjene drobnice domú vozili. — Goveja kuga tudi na Laškem divjá v papeževih deželah in na Napoljskem; samo na posestvu kneza Torlonija poginilo je 1200 glav. Na Napolitanskem, kjer so ljudje jedli meso bolne živine, kaže se kuga ljudska, koleri podobna. — Turinski čižmari (čevljarji) so naredili kralja Viktora Emanvela za vélikega mojstra svojega ceha, zato, „ker je dobro naredil národno čižmo“. (Laška dežela ima podobo škorinj). Kralj jim je za to čast podaril zastavo z napisom: „Dar Nj. Vel. kralja talijanskega društvu turinskih čižmarskih mojstrov.“ — V vasi Reofalu poleg Gjura ubila je unidan strela nekega kmeta z ženo in detetom, ki so se vstopili pod hrast, da bi se silne toče ognili. Nov dokaz, kako nevarno je, se ob hudi uri vstopiti pod drevje. — Vse druge politične novice se še zmiraj skrivajo pred tem, kar se godí na Poljskem, ne toliko za tega voljo, da trpí krvavi boj še zmiram, ampak zavoljo tega, kaj bo odgovorila ruska vlada pismom angležke, francozke in avstrijanske vlade, ki jih je prejela 27. junija „Berl. Börsenz.“ pravi, da ruska vlada ne bo nasprotovala, in zlasti zboru (kongresu) ne; vendar francozki časnikarji in angležki ne mislijo, da se bojo te homatije poravnale z lepo, ker ustajniki poljski niso zadovoljni s tem, česar omenjene tri vlade zahtevajo, oni hočejo samostojno Poljsko, kakor je bilo leta 1772. Časnikarji tedaj pravijo, da velika vojska bo gotovo, le to še ni gotovo, ali že letos ali še le prihodnje leto.

Loterijne srečke:

V Trstu 4. julija 1863: **70. 54. 36. 63. 10.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 15. julija 1863.

Popravek. V pesmi „Vrednost žensk“, ki so prinesle poslednje „Novice“, naj se za vrstico „Stavi, zida.....“ bere: „Vse drugač si spet želí“ „Danes kaj za prav itd.“

Kursi na Dunaji

8. julija 1863. **v novem denarji.**

Deržavni zajemi ali posojila.	
5% obligacija od leta 1859 v novem dnar. po 100 g. g.	72.80
5% nar posojilo od l. 1854 „	81.60
5% metalike . . . . „	76.35
4½% „ . . . . „	68.60
4% „ . . . . „	60.25
3% „ . . . . „	45.50
2½% „ . . . . „	38.00
1% „ . . . . „	—.—
Obligacije zemlišn. odkupa. (po 100 gold.)	
5% doljno - avstrijanske g.	87.50
5% ogerske . . . . . „	75.60
5% horvaške in slovanske „	74.25
5% krajnske, štajarske, koroške, istrijanske . „	86.00
Deržavni zajemi z lotrijami.	
Zajem od leta 1860 . . . „	99.40
„ „ „ 1860 petink. „	99.60
„ „ „ 1839 . . . „	153.75
„ „ „ 1839 petink. „	150.50
5% narodni od leta 1854 „	95.50
Dohodkine oblg. iz Komo „	17.00

Druge obligacije z lotrijami.	
Kreditni lozi po g. 100 . g.	133.10
4½% Teržaški lozi po 100 „	115.00
5% Donavsko-parabrodski po g. 100 . . . „	91.00
Knez Esterhazy. po g. 40 „	93.50
Knez Salmovi po g. 40 „	37.50
Knez Palfyovi po g. 40 „	37.25
Knez Claryovi po g. 40 „	34.50
Knez St. Genoisovi po g. 40 „	36.25
Knez Windischgräz. po g. 20 „	21.25
Grof Waldsteinovi po g. 20 „	22.50
Grof Keglevičevi po g. 10 „	14.75
Budimski . . po g. 40 „	34.00
Denarji.	
Cesarske krone . . . g.	15.20
Cesarski cekini . . . „	5.28
Napoleondori 20 (frankov) „	8.86
Souvraindori . . . . „	15.28
Ruski imperiali . . . „	9.08
Pruski Fridrikdori . . „	9.29
Angleški souvraindori . „	11.13
Louisdori (nemški) . . „	—.—
Srebro (ažijo) . . . . „	9.65

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Tiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.